

KUSTBON

No 9

Utgiven av Svenska Folkförbundet.
Redaktör: **Andreas Stahl**, Riddaregatan 3, Reval.
UTKOMMER ALLA ONSDAGAR

6 mars

Riksdagsvalen.

Med anledning av de stundande riksdagsvalen ha „Kustbons“ spalter mycket flitigt anlåtits.

Frågan har behandlats från olika synpunkter och alla vilja naturligtvis sträva för det gemensamma bästa.

Frågan borde nu vara uttömd och vägen klar.

Alla minoriteter omfattas, så även svenskar, olika element, som strängt taget ej kunna, och ej behöva, tillhöra ett och samma politiska parti. Det gemensamma som förbinder är det kulturella och det nationella. Nu är det dock helt naturligt, som det också är nödvändigt, att svenskarna bilda valblock på nämnda basis.

Rena svenska listor i de valdistrikt, där huvudmassan av våra väljare bo, d. v. s. i Vik och Harrien. Dessa listor blockera med de andra minoriteterna och försäkra oss vårt mandat. Alla betänkligheter som framhållits mot sådant valblock, torde och borde även förfalla, ty här är ej frågan om att ingå i något parti, utan att sluta valblock.

Nuckö S. O. V. avdelnings 20-årsmöte.

S. O. V. lokalavdelning på Nuckö firade den 17 februari på Birkas 20-årsminnet av sin tillblivelse. Det var just på Nuckö

svenskföreningen S. O. V. i februari 1909 konstituerades och beslöt samtidigt, att indela den i lokalavdelningar. I Nucköavdelningen inskrevs vid tillfället 31 medlemmar. — Det har varit mig en glädje och ära att under de senaste 2 åren vara avdelningens ordförande.

Årsmötet inleddes, såsom de flesta föregående, med psalmsång och bön, varefter undertecknad, med ledning av den innehållsrika protokollsamlingen, meddelade en del uppgifter om avdelningens och S. O. V. : s arbete under gångna år. I samband härmed erinrades om viktiga frågor, som ännu vänta på sin lösning och härför behövs S. O. V. : s stöd: skolornas förbättring, inrättande av ålderdomshem, ett svenskt museum, friköpande av Birkas byggnader och ägor m. m. Den förvisningen uttalades, att Estlands svenskar allt framgent skola vårda och utveckla sitt kulturarv, bibehålla sin svenskhet och sitt modersmål samt dymedelst tjäna och ära sin stam, samtidigt som fosterlandet Estland därigenom tjänas. Svensk Estland skall vara förbindelselänk mellan Estland och Sverge. —

I lokalavdelningens styrelse återvaldes hrr Joh. Nymann, Joh. Aman, A. Schönberg, H. Timmerman och August Ribon samt nyvaldes i st. f. undertecknad lärare E. Tui. Till revisorer utsågos J. Engbusk, Sutlep, Gustav Vesterblom och frk. N. Söderholm, Paschlep. — Vid mötet behandlades ytterligare några frågor: att utse ordsambud, nyplanering av Birkas trädgård m. fl, varjämte förekom uppläsning, kaffeservering samt tal av centralsty

relsens representant M. Westerblom, Reval.

För de vänliga ord, som riktats till mig vid såväl nykterhetsöreningens som S. O. V. - avdelningens möte begagnar jag tillfället att hjärtligt tacka. Jag fattar dem som uttryck för det förtroende och den förståelse jag mött i de Estlandssvenska bygderna. Denna välvilliga förståelse, som berett mig så mycken glädje, skall, jämte uttrycket för Estlandssvenskarnas trofasthet, bli mig ett ovärderligt och lyckobringande minne till livets slut. Tack för allt, vad samvaron givit under snart gångna fem år! Må Gud hålla sin skyddande hand över bygden och dess folk och välsigna allt det goda, som här verkas! 2 mars *Emil Adalberth.*

Genmäle till „Öbo.“

I „Kustbon“ nr. 8, under rubriken „Vilken?“ skriver „Öbo“ ett och annat, som vittnar om falsk uppfattning och grälsjuka.

Att icke var man, trots god vilja, kan sätta sig in i de politiska frågorna, är ingenting att undra över, ty allt kräver sin förutsättning.

Isändaren föreslår att organisera de frisinnaade estniska jordbrukarna och draga dem till det Svenska folkpartiet, för att sedan kunna komma in med 2 mandat. Ett sådant tvivelaktigt företag vore till föga nytta — av orsaker, som äro mycket lätt begripliga. Frågan om förbindelser med väljarne, riksdagsmannaarvode, m. m., som vittnar om småaktighet och begränsad omdömesförmåga, förtjänar ej något svar, ty insän-

daren får ej bedöma andra efter sig själv — att arbeta för slem vinning — det var ju han, som efter att hava fått en stor del av sin utbildning på svenskhetens bekostnad för att arbeta bland landsmännen, efter en kort tid vänder svenskbygden ryggen, för att skaffa sig bättre inkomster på annat håll. Och frågan är, om han ens talar svenska i egen familj?

Angående vårt valförsök med egen lista, utan block med andra, som gjordes för 6 år sedan, har insändaren även uppfattat orätt. Detta försök, om vi ock icke lyckades få in en representant, kan i alla fall betraktas som en skön seger, en moralisk sådan. Att samla över 3700 röster, som vi gjorde, utgör, jämfört med vår folkmängd, ett bättre resultat än något annat parti här i landet, utom tyskarna, kunnat uppvisa. Det var även nödvändigt för oss att visa vår styrka. Det kan ej förnekas att de 500 röster som fattades kunnat samlas, om deltagandet på vissa orter varit livligare, men svensket har i alla fall, som sagt, ingen anledning att skämmas, ty det skötte sig i det stora hela utmärkt.

Landsbo.

Första anslaget för Estlands-svenska ålderdomshemmet.

Ungdomsföreningen „Framåt“ (sammanslutning inom S. O. V. i Reval) har anslagit för ålderdomshemmet kr. 50. En god början! Hjärtligt tack!

Nämnas må att „Framåt“ för en livlig verksamhet och utträtt mycket för de fattiga inom församlingen i Reval.

S. O. V.:s styrelse.

Den Estniska nationalismen.

För en ytlig betraktare kunde det synas som om de minoriteter, som bo i Estland vore fria från allt förtryck. men så är tyvärr ej fallet. Den estniska nationalismen, som i viss mån uppmuntras av finnarna, ger sig allt mer och mer tillkänna. Man arbetar redan en tid på orts- och familjenamnens förestning, och redan hava många historiska namn fått vika för de nationella. I gränstrakterna, isynnerhet bland settud och ryssar, bedrives en ivrig propaganda,

som huvudsakligen bekostas av staten. Åt esterna, som bo bland svenskarna, ägnas särskild vård och omtanke.

Nyligen förspordes, att man givit order från högre ort att se till, att namnen på de nya hemmen, som uppstått på de styckade godsens, må bära estnisk prägel. Det gäller till stor del svenskbygdens nybyggare.

Man vill ofta åberopa „den goda svenska tiden“, och att svenskarna härute i stort sett genomgått samma öden som esterna samt kämpat sida vid sida och hoppas liksom på bättre förståelse. Det är dock ofta en synvilla. Det verkliga livet talar ett annat språk. Svenskarnas förmåga och intelligens att lära grannarnas språk och tillägna sig deras bruk och seder har i många avseenden varit och är skadligt för dem själva, för deras egenart, språk, m. m. Dessa varsel om påtryckning som här är frågan om, borde i alla händelser ropa till oss: „Giv akt!“ Man vill mycket gärna unna våra grannar, esterna, en kulturell utveckling i alla avseenden men denna propaganda, som f. n. bedrives, icke minst bland barnen i skolorna, verkar icke välgörande och kan ej annat än väcka motvilja hos de andra nationer, som av ödets bestämmelse tvungits att nedslå sina bopålar inom republikens gränser.

Transatlantisk telefonkabel nedlägges.

New York, 1 mars (F. N. B.) till följd av den stora framgång som den transatlantiska telefonförbindelsen haft, kommer en särskild telefonkabel att nedläggas över Atlanten av American Telefon and Telegraf Company. Antalet telefonapparater i U. S. A. uppgår för närvarande till ett 20-tal miljoner.

Fruktansvärd nöd i Litauen.

Bland befolkningen i norra Litauen råder en fruktansvärd nöd, telegraferas från Kovno till Berlintidningarna.

En hjälpkommitté har konstaterat, att icke mindre än 8.000 familjer svälta. Eländet kan knappast beskrivas och förvärras ytterligare av den starka kolden. Representanter för köpmanskåren i de nödlidande distrikten sammanträdde nyligen i staden Schau-

len för att dryfta det katastrofala läget. Beslut fattades om en vädjan till regeringen om snar hjälp och skattelindringar. Biskoparna i Litauen ha börjat en separat hjälpaktion.

I staden Ponnewesch fordrade flera hundra arbetslösa hjälp och understöd av magistraten. När borgmästaren lämnade ett undvikande svar, blev han av de arbetslösa inspärrad i sitt arbetsrum, varefter det avskuro telefonledningarna. Först efter fem timmar blev borgmästaren befriad av polisen.

Kovno hotas av översvämning.

I samband med den starka kolden och rikliga snöfall väntas i Litauen omfattande översvämningar i vår. Bland annat emotses, att stora delar av staden Kovno skall läggas under vatten. För att i tid förebygga svårare skadegörelse har i Kovno tillsatts en särskild översvämningkommitté, som till sitt förfogande erhållit betydande penninganslag.

Förenta Staternas nye president Herbert Hoover tog den 4 dennes Vita Huset i besittning. Hoovers regering har följande sammansättning: Utrikesminister Stimson, inrikesminister prof. Wilbur, krigsm. Good, marinm. Adams justitiemin. Mitchell, postmin. Brown, handelsmin. Lamont, jordbruksmin. Hyde, socialminister Dawis.

Kungagraven i Ur — ett underjordiskt hus.

Ledaren av de bekanta utgrävningarna i „de kaldeers Ur“, Abrahams berömda stad har för Sv. Dagbl. redogjort för de senaste resultaten av utgrävningarna.

Av största intresse var en kungagrav, som låg underst av alla de hittills påträffade gravarna.

Den utgjordes trots sitt underjordiska läge av ett fullständigt hus, 12m. långt och 8m. brett samt uppfört helt och hållet av ohuggen kalksten. Det innehöll fyra kamrar, i mitten två små rum, täckta med kupolliknande valv, med stenarna i horisontella lager, flankerade av två långa kamrar med tunnvalv. Alla gravkamrarna stodo i förbindelse med varandra genom välvda dörröppningar. Den ohuggna stenens

skrovligheter på väggarnas inner-sidor doldes under ett avjämnat lager av cementartat murbruk, som också täckte golvet. Graven var med ett ord ett underjordiskt hus.

Detta förhållande kastar nytt ljus över de äldsta sumeriernas för oss föga bekanta trosföreställningar och ger ett bidrag till förklaringen av plägseden att den döde konungen i graven skulle åtföljas av en sådan lång rad av uppvaktande och tjänare, för att hans liv i den kommande tillvaron skulle kunna förflyta under omständigheter så lika som möjligt hans föregående existens. I motsats till de förra året upptäckta kungagravarna, där vi påträffade de fullständiga resterna av dessa tjänare, haremsdamer och andra, funnos här endast några spridda ben. Under fjärran tid ha nämligen gravplundrare brutit sig igenom gavvalvet och lagt sig till med vad graven innehöll av värde. Några av de halsband som ryckts från de döda kropparna hade emellertid gått sönder och på gravkamrarnas golv låg det fullt av lapis lazuli och guldpärlor. I ett hörn hade två silverlampor undgått plundrarnas uppmärksamhet. I ett annat låg ett sönderbrutet föremål, liknande en spira med mosaikinläggningar och guldbeslag med figurer i relief. Men de stora skatter, som graven tvivelustan innehållit voro försvunna.

Ett mycket märkligt fynd var en harpa, prydd med ett mycket vackert kalvhuvud av koppar. Harpans resonanslåda var prydd med en mosaikinläggning, där människofigurer voro framställda i snäcksal mot en bakgrund av lapis lazuli. Denna harpa var lika märklig som den av oss i fjol påträffade.

Isen.

Under de senaste dagarna ha väderleksförhållandena något förbättrats, kölden har gett efter, men isförhållandena inge dock alltfjämt farhågor samt mycket arbete åt isbrytarna. Sjöfarten är lamslagen, trots det att alla tillbudsstående isbrytarfartyg äro i full aktion natt och dag. Fartygsredarna göra enorma förluster genom att fartygen med last ligga infrusna flera veckor och somliga även allvarligt skadas av isen eller gå under.

På flera viktiga rutter t. ex.

Trelleborg — Sassniz är trafiken inställd, vilken omständighet vålar stora förluster för både Sverige och Tyskland. Någon förbättring av isläget kan ännu icke skönjas. Enligt ingångna uppgifter ha sjöfartsmyndigheterna i Sverige beslutat att hyra ryska isbrytaren Lenin. Några av Rysslands isbrytare hava redan hyrts av Tyskland.

Munspelet fyller 100 år. Tillverkningen av munspel började i Klingenthal i Tyskland år 1829. Munspelets idé synes emellertid vid denna tid ha dykt upp ungefärsamtidigt i vitt skilda trakter. Vem som uppfunnit detta instrument vet man än i dag inte med säkerhet. Medan en del anse att denna ära bör tillkomma skomakarmästaren Wienreich från Heiligenstadt i Eicksfeld, så anser återingen andra att Christian Friedrich Buschmann i Berlin såsom den förste tillverkade ett munspel. Denne sistnämnde anses även hava uppfunnit dragspelet ett år senare.

Numera exporterar Tyskland omkring 50 milj. munspel och nära 1 milj. dragspel pr år.

Birkasvännernas vinterfest äger rum på Birkas månd, den 25 mars (Marie bebådelsedag) kl. 11 f. m. Styrelseval förrättas.

Officiella räfsten med Nobile.

Rom, 3 mars. (F. N. B.) Undersökningskommissionen rörande nordpolsexpeditionen har nu till Mussolini överlämnat sin rapport. Denna består av tre delar, av vilka den första behandlar orsakerna till luftskeppets undergång och den andra redogör för understödsarbetet. Enligt de slutsatser kommissionen dragit, gick luftskeppet förlorat på grund av manövreringsfel, delvis beroende på besättningens sammanställning och användning. Ansvaret för dessa manövreringsfel vilar på befälhavaren. Kommissionen fastställer enhälligt, att Marianos och Zappis handlingsätt icke på minsta sätt kan klandras, utan tvärtom var berömvärd. Vad Nobiles räddning beträffar, konstaterar kommissionen enstämmigt, att hans tillvägagångssätt icke på något godtagbart vis kan rättfärdigas. Det kan endast förklaras, men icke försvaras genom den fysiska och moraliska depression, vari han befann sig, ett tillstånd, som hindrade honom att döma sitt handlingsätt i dess rätta valör och till

dess konsekvenser, även om dessa framtvingades genom Lundborgs enträgna uppmaning.

Vad angår undsättningsarbetet anser kommissionen, att man gjort vad man kunnat för att efterspana och bispringa de skeppsbrutna liksom även för att försöka återfinna ballongen. Detta arbete utfördes med entusiasm av italienerna och med effektiv medverkan av utlänningar och det utgör ett exempel på beundransvärd mänsklig solidaritet. Dess höjdpunkt var Krasins lyckosamma kryssning och Amundsens ädelmodiga självupoffring.

Mandsjuriska fångelser. Den, som nu för tiden besöker de forna fångelsehålorna i gamla slott, eller i museer tar medeltida tortyrredskap i betraktande, drar nog en lättadens suck vid tanken på, att medeltiden längesedan är förbi. Och dock finnas på jorden trakter, där ännu de mörka tider härska, som man trodde för länge sedan förgångna.

Sälunda berättar en från Mandsjuriet hemkommen resande, att han här sett fångelser, som överträffa den vildaste fantasi. Ett dylikt fångelse är ett av dubbla trämurar omgivet hus, indelat i en rad låga, fullständigt mörka kamrar, dit ingen ljusstråle kan intränga. I dessa kamrar äro ett antal burar byggda över varandra ungefär en meter i fyrkant och 75 cm. höga. I dessa trånga burar sitta de med tunga kedjor fånglade fångarna hopkrupna — ty de kunna icke sträcka ut sig eller resa sig upp. Genom ett i väggen borrar hål erhålla de föda. Denna är dock alldeles otillräcklig. Hungrande och frysende tvina de olyckliga bort där, tills döden äntligen kommer som en befriare. Ty även en härdad asiat står icke länge ut med ett sådant liv.

Kon saknade lanternan. En domstol i Connecticut i U. S. A. har för närvarande ett mål under behandling, som ställer vår motoriserade tidsålder i blixtbelysning. En farmare, Morris Miller, har blivit stämd på ett skadestånd om 2.500 dollar, emedan han en mörk kväll drivit en ko landsvägen framåt utan att ha anbragt en lanternan i kons svans. Följden hade blivit att en bil kört på den obelysta kon. En av bilens passagerare hade blivit skadad, och även materiell skada hade anställts. *O. P.*

Trenumera på Kustbon!

FISKARE!

ANVÄNDER NI I EDRA MOTOR-
BÅTAR ESTNISK MOTORBRÄNSLET

Om ej, så försök estnisk

TRAKTORBENSIN

(för petroleummotorer)

DÄRIGENOM SPARRAR NI PENGAR.

ty den är billig, kraftigare och
mera ekonomisk än petroleum

Estländska Oljeskifferkonsortiet

Tönismägl. Telefon 16

HANSA
STOCKHOLM

Eget kapital
kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
S. Karja tån. 15.

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningskola

Tel. 771-08 Grevturegatan 13
(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt utvald av Vadstenaspetsar. Motiv och Krugar. Beställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten SVENSKA expedieras omgående.

BILJETTER med tåg och båtar i hela världen
SOVPLÅTSBILJETTER
Hjälp och råd vid PASSVISERINGAR RESGODS-
FÖRSÄKRINGAR MYNTVÄXLING

A.-B. Nordisk Resebureau
Göteborg — Stockholm — Malmö

A.-B. BJÖRKLUNDS

Nejlilkeodlingar i Hammar, KRISTIANSTAD
Landets största specialodling i sitt slag:
NEJLIKOR
alla variationer erhållas hos varje blomster-
handlare i riket

MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A STOCKHOLM Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget

EESTI LLOID

Reval, Långgatan (Pikk)11. Tel. 6-24 & 17-03

LIVFÖRSÄKRING

BRANDFÖRSÄKRING

TRANSPORTFÖRSÄKRING

OLYCKSFALLFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna belöpa sig till över

över hundra millioner cent.

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

Försäkra Edert liv och Eder egendom medan tid är!

SHELL

BENSIN OCH SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B.

SVEABLÄNDNING

främsta plasten. Partiförsäljare:
ENQWALL HELLBERG Aktiebolag, Gefle.

Betald annonsplats

STORA HOTELET, Linköping.

Innehavare: Fru JENNY KLINGBOM.

Post-, telegram- & telefonadress: Stora Hotellet, Linköping Intern. hotellcode. 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbelrum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2:50 kr. Middag ar. 3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

Aktiebolaget GESTRIKLANDS YLLEFABRIK JÄRBO

Sporttyger, melerade Filtar,
Vadmal och Korderoj.
Goda kvaliteter och billiga priser.

Jönköpings stads och läns sparbank.

Stiftad 1831.
Huvuakontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Smålands Taberg.

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.

NORRKÖPINGS APOTEKÄRES MINERALVATTEN-AKTIEBOLAG

Grundat 1874
Sveriges äldsta Mineralvattenfabrik
Kontor o. Fabrik: Replagareg. 31, NORRKÖPING

UPSALA-EKEBY AKTIEBOLAG

Telegramadress. Postadress. Telef. UPSALA
EKEBY UPSALA EKEBYBRUK Riks 90 Allm. 92
Kakelugnar, Öppna spisar, Vägbeklädnadsplattor Keramik, Mur- & Taktegel Glasera, Fasadtegel Dräneringsrör.

SVEDALA

Tegelmaskiner,
Grävmaskiner,
Stenkrossar,
Väggbyggnadsmaskiner,
Betonblandare,
Torvmaskiner,
Bränslekrossar för torv, koks och kol,
Pulveriseringsmaskiner,
Vindsiktar,
Torktrumlor,
Brikettpressar,
Transportapparater,
Rullager, Rallvagnshjul,
Skottkärrhjul,
Kokillgods,
Stålgjutgods.

Aktiebolaget
Abjörn Anderson

Post- & Telegrafadr. Rikstelefon:
SVEDALA, GÅTTERJET. 52, 76, 203, 4. 688 183.
REPRESENTANT CARL JÖNSSON
Postkast 38 REVAL Telef. 1536